

ARQUITECTURES I ALTRES REALITATS

Línies blanques, fons blaus

JOAN J. GOMILA

Ens agradava trobar-nos i discutir d'arquitectura. Ho feiem pel gust de comunicar-nos noves idees, pel fet d'explicar-nos nous projectes, de conversar sobre alguna nova obra que ens havia sorprès, o per criticar conductes excessivament conformistes amb les sol·licituds dels clients. Ens reuníem per polemitzar sobre els nous edificis dels arquitectes "supremes"... i després, visitar algunes de les cases que podien o no il·lustrar les idees exposades en el debat.

Aquell dia, vam decidir reunir-nos per dinar i després d'escollir les explicacions d'un bon projecte, comentat pels autors en base a uns grans panells on diferents gràfics i plànols mostraven la proposta (realitzat per arquitectes il·lencs per a un concurs restringit d'un edifici públic a Barcelona), visitar dues petites obres que tenien en comú les seves línies blanques sobre fons blau i el fet d'estar relativament properes.

El debat del dinar va ser ampli. Érem nou arquitectes, tots interessats a contar les nostres experiències i arribar prest a la gran pregunta: trobau que els clients ens demanaran prest, majoritàriament, dissenyar cases modernes? I, serem capaços, després, de donar resposta adequada a aquesta sol·licitud?

Perquè està clar que avui, encara, la majoria de clients vénen i et diuen: *vull una casa tradicional*. O bé: *vull una casa normal, més bé clàssica*. Però què vol dir tradicional? I una casa normal, com és? Als arquitectes, ens toca interpretar les ansies dels nostres clients en funció de l'experiència de l'arquitectura que ells han pogut tenir vivint la desolació de la realitat construïda. I aquesta realitat no pot augurar un futur arquitectònic interessant, culturalment canviant i adaptat a cada moment històric que vivim.

Si féssim un passeig amb ulls nous per les ampliacions de la ciutat i entràssim a l'interior dels habitatges, tant als pisos com a les cases aïllades, podríem adonar-nos de la *manca d'arquitectura* que hi ha en aquestes construccions, manca de qualsevol interès per emocionar, manca de creativitat, desinterès per entendre que l'habitatge ha d'evolucionar i no pot estar repetint contínuament els mateixos esquemes, les mateixes distribucions, els mateixos tics estètics. Sempre entenent l'*arquitectura de la llar*, d'una manera simple, com la creació de l'espai per gaudir de les experiències més íntimes de la vida d'avui, la que ens ha tocat viure.

Com pot un client sol·licitar una casa moderna si el que està veient cada dia és la casa tipus vulgar, una casa que no aporta res de nou, que és una còpia idèntica de la devora, i aquesta de l'altra, i així etc, etc.? A una casa que no respon a la unitat interior-exterior, sinó que dins d'un corsé bastit amb elements formals mal copiats, ara unes teulades, ara un aplacat, ara una cornisa, ara uns volums afegits... tot molt tradicional, s'hi ha adaptat una distribució en consonància amb la compar-

timentació funcional heretada del segle XIX. El panorama de l'arquitectura de l'habitatge actual segueix majoritàriament un camí decebedor.

Però no tot és foscor, i de cada vegada més alguns exemples van rompent la dinàmica anterior i aporten noves solucions, noves maneres d'entendre la casa com un lloc per viure una vida moderna, una vida adaptada a la activitat del segle XXI. Potser alguns d'aquests exemples quedaran en l'oblit, però d'altres poden arribar a ser models a imitar i, així, poder avançar en la creació d'una nova tradició, edificada sobre una arquitectura més entonada amb les nostres necessitats actuals.

La primera casa que vam visitar és a Son Remei i inevitablement estira la nostra mirada per les seves línies rectes i volumetria neta i clara. És un habitatge concebut entorn de l'espai de la sala d'estar que es converteix en el cor de la casa. L'arquitecte, en dissenyar-lo, exagera les seves proporcions per tal d'accentuar la seva força generadora de la resta d'espais que completaran aquest habitatge.

La casa es situa en una zona plana, sense referències properes a respectar ni vistes evidents que animin a moure la casa en posicions determinades. Ben al contrari, ella neix introvertida, concebuda sobre un eix potent que recuperant una certa visió de la llunyania del nord de la Menorca interior, passa per la sala d'estar i surt cap a la piscina en direcció sud fins a la mar allà enfora. Aquesta situació de la zona de dia de la casa, com si fossis a l'exterior però a cobert, reclama centrar-se en la seva experiència d'espai alt, el més alt possible i generós i gaudir-lo com a novetat. A banda i banda, dos volums purs en forma d'L, volats però fortament arrelats a terra per la part del darrera, lliberen de certa feixugor el conjunt. La fusteria ajuda a conformar la netedat dels cossos en completar-los al mateix nivell de la pell de façana, tot definint una peça que ens agrada per la seva bellesa mínima i per les seves línies pures en front de tanta casa recarregada i supèrflua. Una distribució neta sintonitza molt bé amb l'estètica de l'edifici entenent el conjunt com un tot, com si forma i funció tornassin a anar a l'uníson.

La segona casa que vàrem visitar està en una posició privilegiada per les vistes que té sobre el mar de Punta Prima. Aquí, la concepció de l'habitatge té un lligam cert, possiblement inevitable, amb la direcció on l'atractiu del que veus es converteix en condicionant principal de la seva gestació. La casa alinia els seus espais en la posició més atractiva deixant, fins i tot, que just entrin-hi la imatge de la mar inundi qualsevol recorregut pel seu interior.

Un volum net queda suspès sobre el terreny, com si fos una caixa blanca elevada mínimament per sobre de la terra del futur jardí. Una ombra negra potencia l'efecte d'elevació, de lleugeresa nítida, de suspensió atrevida. Un altre cos més petit es situa a so-

Casa a Son Remei

Casa a Punta Prima

Concurs d'arquitectura a Barcelona

bre del primer com si d'un joc de volums de fustes per fillets es tractés. Només els elements volats rompen el perfil net de les seves formes.

La casa queda atravesada per l'eix abans comentat en sentit carrer-mar i per un altre perpendicular que connecta l'espai d'estar amb els dormitoris i l'escala que dona accés a la planta alta. Una rampa des del carrer permet entrar a l'edifici a través d'un recorregut auster que no deixa entreveure la sorpresa de les vistes finals.

Però, què tenen aquestes obres per ser definides com a modernes?

En primer lloc, estar concebudes amb volums nets, plans i voluntàriament minimalistes. La imposició de la teulada durant tants d'anys en l'arquitectura il·lenc ha provocat l'efec-

te contrari, exagerant les solucions oposades que entren a formar part del repertori estilístic de la modernitat com a alternativa a la tradició. En segon lloc, la comprensió que l'espai interior és un element clau en la concepció arquitectònica de l'edifici. En tercer lloc, que el control de la llum ajuda a definir els espais que volem. En quart lloc, que avui les funcions de l'habitatge no han de ser necessàriament compartimentades, sinó que les poden fer conveure molt bé en els mateixos espais. Finalment, que la vida d'avui demana solucions austeres on els materials i les instal·lacions s'integrin en la concepció arquitectònica de la llar com una peça unitària i coherent ajudant a la lectura única de la nova arquitectura.